

VEIKKO PIETILÄ

Ikkunako maailmaan?

Uutisgenre ja uutisen todellisuusvaikutelma

Uutisista puhutaan monasti ikkunana maailmaan. Toisaalta uutiset kuitenkin ovat 'tekotuotteita', tulosta monenmoisista arvosidonnaisista valinta-, muokkaus-, järjestely- ja kerronnallistamisoperaatioista. Näin myös 'ikkunamaisuus' tuotetaan väistämättä tiettyjen uutisgenreen kuuluvien operaatioiden avulla. Kirjoituksessa luodaan katsaus siihen, mitä uudempi nk. kulttuurilähtöinen uutistutkimus on näistä operaatioista sanonut. Asiaa tarkastellaan erikseen uutisten merkityksellistämistavan ja sisäänkoodausoperaatioiden osalta. Erityistä huomiota kiinnitetään autentisaatioksi nimettyyn tekniikkaan. Esitettjä näkökohtia konkretisoidaan rutiininomaisen lehti uutisen avulla. Kirjoitus nostaa esiin yleisön merkityksen uutisgenre rajojen määrittelijänä ja päätyy kysymään, kuinka erilaisia — jopa ikkunaa rikkovia — tekstejä yleisön uutiskäsityksen rajojen sisään lopultakin mahtuu.

■ Uutistoimintaan sisältyy kosolti ristiriitaisuuksia. Esimerkiksi uutisen edellytetään olevan itsestään todellisuudesta juontuvaa ja sitä objektiivisesti heijastavaa faktaa, vaikka on toisaalta lukuisia tekijöitä, jotka asettuvat tässä kapuloiksi rattaisiin. Ne ulottuvat uutistyon paineista ja rajoituksista aina siihen seikkaan, että uutinen on tulosta viime kädessä monenmoisista arvosidonnaisista valinta-, muokkaus-, järjestely- ja kerronnallistamisoperaatioista. Mm. Tuchman (1972 ja 1978, 83-103) on huomionnut joitakin uutiskäytäntöön sisäänrakentuneita strategisia objektiivisuusrituaaleja, joiden avulla em. ristiriidan tietyistä puolista voidaan selviytyä. Näkisin kuitenkin, että näiden rituaalien ohella myös monet muut uutiskäytännön puolet toimivat samaan tapaan.

Yhden näkökulman tähän tarjoaa ajatus uutisesta genreä, "jossa journalististen tekstien tuottajat, tekstit ja yleisöt jäsentyvät saman kokonaisuuden osiksi niitä yhdistävien konventioiden, puhuttelujen ja odotusten kautta" (Ridell 1992, 145). Uutinen on omanlainen työnjaollisesti eriytnyt tekstikäytäntönsä "yhteiskunnallisten tekstikäytäntöjen kentässä" (Ridell 1993, 20). Uutisgenreä muotoavat puitteet juontunevat keskeisimmin niistä funktioista, joita uutinen yhteiskunnassa toteuttaa — hyvin olennaisesti (ehkäpä olennaisimmin) siitä funktionaalista edellytyksestä, että uutisen tulee olla puhdasta objektiivista faktaa. Vaikkei uutiskäytäntö tähän täysimittaisesti pystykään, sen eri puolia voidaan silti tarkastella keinoina, joita käyttäen voidaan ainakin pyrkiä torjumaan syytöksiä uutisten epäobjektiivisuudesta.

Uutistekstit kantavat rakenteessaan ja sisällössään sitä genrelleen tunnusomaisista, joka tekee vastaanottajille mahdolliseksi tunnistaa tekstit uutisiksi ja lukea ne sellaisina. Silti kaikki uutiskäytännön ja sen tuoteiden piirteet eivät ole ominaisia vain uutis-

genrelle vaan useatkin niistä vastaavat toisissa yhteiskunnallisissa tekstinkäytännöissä — vaikkapa arkipäiväisessä tapahtumista kertomisessa, realistisessa romaanissa, tieteellisessä kirjoittamisessa jne. — esiintyviä. Uutisgenre läheneekin monilta piirteiltään tekstikäytäntöjä, joiden yhteisenä nimittäjänä on todellisuuteen tai 'todenkaltaisuuteen' viittaavien esitysten tuottaminen. Geneerisen erityisyytensä uutinen saanee siitä, mitä piirteitä teksteissä nivelletään yhteen ja miten (ks. Reunanen 1991).

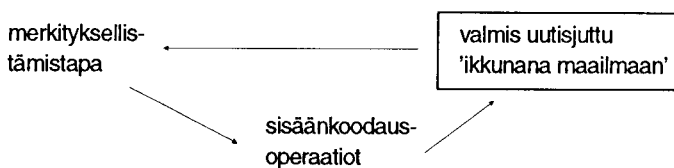
Tarkoitukseni on luoda tässä katsaus siihen, mitä uudemmassa nk. kulttuurilähteisessä uutistutkimuksessa on sanottu uutisen tuottamasta *todellisuus-* tai *läpinäkyvyysvaikutelmasta* (reality/transparency effect, ks. Hall 1992, 173-6 ja Connell 1980). Uutistutkijoita on askarruttanut havainto, että vaikka uutiset tosiasiaissa ovat inhimillisiä tuotteita, tulosta monenmoisista arvosidonnaisista operaatioista, ne silti hyvin kiisattomalla tavalla vaikuttavat 'ikkunoilta', jotka avaavat objektiivisen näkymän maailmaan sinänsä ja sellaisenaan. Koska uutiset ovat tekotuotteita, artefakteja, myös niiden 'ikkunamaisuuden' täytyy olla tietyn keinoin tuotettua — keinoin, joiden yksi tärkeä tehtävä on ratkaista alussa mainittua ristiriitaa ja vahvistaa sitä tekijöiden ja lukijoiden 'geneeristä sopimusta', että uutinen on todellisuudesta juontuvaa ja sitä vääristymättömän objektiivisesti heijastavaa faktaa.

Todellisuusvaikutelman luomista koskevia teoreettisia näkökohtia on kehitelty ennen muuta tv-uutistutkimuksen yhteydessä. Koetellakseni niiden pätevyyttä tv-uutisista geneerisesti hieman eroavaan sanomalehtijournalismiin (ks. Weaver 1981) pyrin konkretisoimaan esitettyä oheisen 11.12.1991 *Aamulehdestä* noukitun rutiinomainen uutisjutun avulla.

Uutistoiminnan analyttinen jäsennyys

Todellisuusvaikutelman tuottamisesta tiettyjen näkökohtien tarkastelu perustuu seuraavaan uutistoiminnan analyttiseen jäsennykseen. Koska uutiset ovat esittämäänsä tietyllä tavalla merkityksellistäviä tekstejä, niiden perustana on asioiden tietynlainen *merkityksellistämistapa*. Se ei toki ole erityinen vain uutistoiminnalle — kyse on monille muillekin tekstikäytännöille yhteisestä nimittäjästä — mutta se silti on olennainen osa myös uutisgenreä. Se on sisäänrakentunut niihin ammatillisiin *sisäänkoodausoperaatioihin*, joita soveltaen uutisjuttuja rakennetaan. Vaikka näistäkään kaikki eivät ole erityisiä vain uutisgenrelle, ne silti ovat osa myös sitä. Sisäänkoodausoperaatioiden tuottama *valmis uutisjuttu* — 'ikkuna maailmaan' — on jäsennyksen kolmas osa.

Jäsennyksen analyttisesti erotetut osat sisältyvät käytännössä erottamattomasti toisiinsa, ja jokainen uutisjutun teko uusintaa ne yhtenä kokonaisuutena. Vain analyttisessä mielessä voidaan puhua seuraavan kaavion esittämästä kehästä, jossa merkityksellistämistavasta siirrytään sisäänkoodausoperaatioihin, niistä uutisjuttuun ja jutusta takaisin siinä uusiintuvaan tai vahvistuksensa saavaan merkityksellistämistapaan:

Merkityksellistämistapa ja sisäänkoodausoperaatiot voivat tuottaa uutisissa todellisuusvaikutelmaa vain sen ansiosta, että ne joko vetäytyvät uutisjutusta näkymättömiin tai eivät siinä näkyvinäkään tee numeroa toiminnastaan. Todellisuusvaikutelman tuottamisen tarkastelussa onkin kyse näkymättömän tai huomaamattoman tekemisestä näkyväksi. Pyrin tähän seuraavassa ensiksi merkityksellistämistavan ja toiseksi sisäänkoodausoperaatioiden osalta. Erityistä huomiota kiinnitän uutisjutuissa tosin näkyvään mutta niissä huomaamattomasti toimivaan keinoon, josta on tapana puhua *authentisaationa*.

Merkityksellistämistapa

Muodolliselta kannalta uutisissa merkityksellistetään asioita pitkälti *naturalisoituneita* koodeja käyttäen. Hallin (1992, 138) mukaan nämä koodit ovat kieli- tai kulttuuriyhteisössä ”niin laajalti levinneitä ja niin varhain mieleenpainuvia, että ne vaikuttavat ’luontojaan’ annetuilta”. Mm. koska tv-kuvan ”koodit ovat perin juurin naturalisoituneita” (mt., 139), kuva luo voimakasta todellisuusvaikutelmaa. Naturalisoitunut merkityksellistämistapa näyttää perustuvan luontoon, vaikka se tosiasiansa ”tuottaa luonnon oman totuutensa eräänlaiseksi takeeksi” (mt., 175).

Schwartzin (1992, 97) mukaan ”naturalismi viittaa viestintästrategiaan, joka pyrkii pyyhkimään näkyvistä sanoman tuotannossa hyödynnetyn järjestelykoneiston ja näin vähentämään tekijän havaittavaa läsnäoloa samoin kuin tarkoitusperän tai näkökulman merkitystä”. Naturalisoituneiden koodien käytöllä onkin se ”(ideologinen) vaikutus, että asiassa mukana olevat koodauskäytännöt peittyvät” (Hall 1992, 139).

Konkretisoin asiaa esimerkkiuutiseen liittyvän kuvan avulla. Ensi näkemältä se avaa välittömän näkymän kuvatekstin täsmentämään tilanteeseen. Ne koodit, joille kuva rakentuu, eivät naturalisoituneina tee numeroa itsestään. Tarkemmin ajatellen käy kuitenkin ilmeiseksi, että kuva on mm. kuvakulman harkitun valinnan myötä koodattu tukemaan uutisessa keskeiseksi nostettua asiaa. Kuvakulman esiin nostama tyhjä paikka — ”Yksi oli joukosta vielä poissa” — tekee uutisessa viritetyn jännitteen 60 sekunnin ja viiden minuutin välille konkreettisen havainnolliseksi. Ts. palopaikalle lähdön viivästyisestä vapaavuorolaista odoteltaessa tulee kuvan ansiosta lähes kourinkosketeltava tosiseikka. Edelleen kuvakulma nostaa palokunnan etualalle ja jättää näytöstä seuraavat kunnan päättäjät taka-alalle; myös tämä on osa naturalisoitunutta koodia, joka itseään esiin tuomatta saa kuvan tukemaan uutisessa keskeiseksi nostettua palokunnan näkökulmaa. Pitkälti todellisuuden jäljennökseltä näyttävä kuva onkin siten tosiasiansa tietynlaiseksi harkiten rakennettu esitys.

Naturalisoituneet uutiskoodit merkityksellistävät esitettyä *realistisesti*. Realistisessa merkityksellistämisenä voidaan erottaa eri puolia. Yksi on merkkien artikulointi niin, että ne näyttävät vastaavan välittömästi tarkoitteitaan todellisuudessa, jopa niin, että merkit sulautuvat edustamukseen todellisuuden olioiksi (Fiske & Hartley 1978, 161; ks. myös Knight 1989, 114-5 ja Young 1990, 48). Tämän seurauksena esitystä ei koeta tulkittavien merkkien joukoksi vaan todellisuuden tarkoitteiden välittömäksi heijastumaksi. Tosiasiansa esitys tällöinkin tulkitaan mutta niin automaattisesti, ettei se tiedos-

Pienet palokunnat vaikeuksiin

Savusukellusohjeet vaativat tietyn vuorominimin

Kangasalan palokunnalla on ensimmäinen minnutti on ratkaisuun tarvittava 60 sekunnin valitus lähtee pelastamaan ja summutamaan. Kun savusukellusohjeet tulivat ensi vuoden alusta voimaan, on pelkona, ettei miehistön minnivaatimus vuorossa venytä ajan viideksi minuutiksi. Kangasalan palo-kunta näytti kunnan päätätäjille tiistai-iltana, kuinka pitkä nämit minnutit ovat.

Savusukellusohjeilla parannetaan palomiesten ylösurvaillisuutta. Ohjeiden laadintaa vauhditti kaksi palomiehen kuolemaan johtanutta ylösurvaillusta.

Savusukellusohjeet määräävät, että työvuorossa on oltava vähintään yksi esimies ja kolme palomiestä. Tämä määräys auttaa neuvottelemaan pienille palo-kunnille vaikeuksia.

Esimerkiksi Kangasalan palokunnan kolmessa vuorossa on esimies ja kaksi palomiestä, ja vain neljäs vuoro täyttää ohjeen vaatimukset.

Paloesimies Jonni Salminen Kangasalan palokunnasta kertoo, että yksi karu ratkaisu vuoroon täydentämiseksi on vapaa-vuorotaisen odottaminen. Vapaita olevan palomiehen liies-tyminen paikalle vie Kangasalla viisi minuuttia.

Salminen painottaa nopeuden tärkeyttä suunnittelussa ja pelastamisessa. Viisi minuuttia on tavalloman pitkä aika, kun

ensimmäinen minnutti on ratkaisuun tärkeä työn onnistumiseksi.

Jos summutus- ja pelastustöihin lähdetään alle ohjeen minnivaatimusten, viastuu jättä esimiehille.

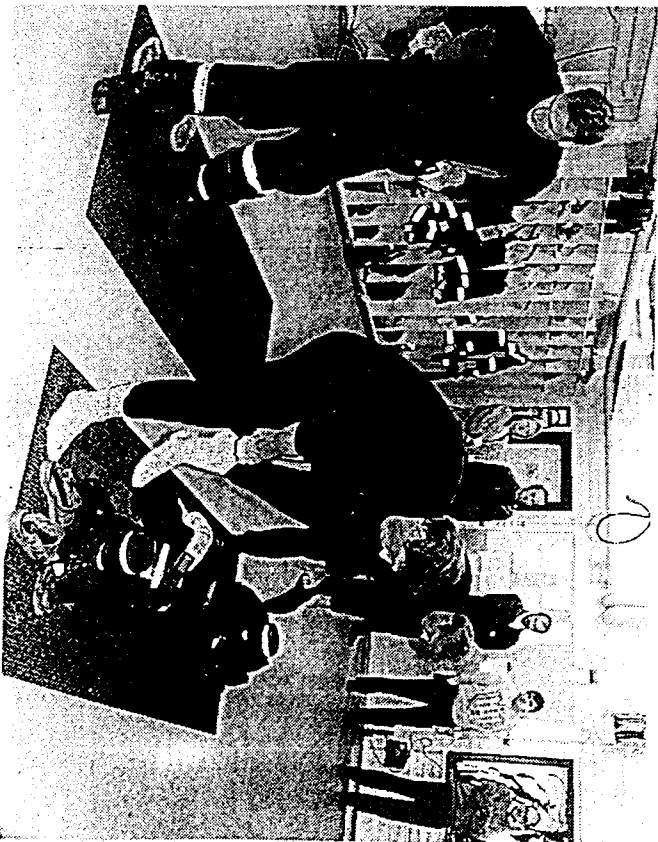
Tutkijahuakunta selvittelee onnettomuuden jälkeen ensin, onko ohjeita noudatettu. Ohje on lahtuvassa samalla kun laki, Salminen arvioi ohjeen merkitystä.

Mieluisin vaihtoehto Kangasalan palokunnalle olisi se, että ensi viikolla kokoontuva Kangasalan kunnayhteisö varaisi jo ensi vuodeksi rahaa kolmen palomiehen palkkaamiseen.

Kyllä tämä alkaa tuskaita olla, kun punakynä käy vuosi vuodelta jälkeen, huonauttaa palopäällikkö Mauri Honkala.

Haitallisen kolmen palomiehen palkkaaminen tietäisi kunnalle noin 350 000 markan laskun.

Yksi vaihtoehto olisi tilapäis-sijaisen käyttö. — Scudalla löytyy 10—15 enemmän tai vähemmän ylösurvailla olevaa palomiestä, jotka ovat asiansuunnan tutkimon suorittamatta, Honkala kertoo. Hän kannattaa alueellista palokuntien yhteistyötä, mutta näkee näkyvän mahdollisen yhteistyön päätöksien vuoden 1993 alusta.

Ilkka Laitinen - Aamulehti

Kangasalan palokunta konkretisoi tiistai-iltana kunnan päätätäjille savusukellusohjeiden tuomaa tilannetta. Päätätäjät saivat nähdä 'nuden sylin' olohuksen. Lähtöön valmistautuvat palomies Urpo Konttonen (vas.), paloesimies Lauri Paavilainen ja palomies Kari Kärkkäinen. Yksi oli joukkosta vielä poissa.

tu. Juuri tämän ansiosta äskeinen kuva pystyy esittäytymään objektiivisen tulkinnattomaksi näkymäksi todellisuuteen.

Barthes (1986) viittaa realistisen merkityksellistämisen toiseen puoleen pohtiesaan sellaisia realistisissa romaaneissa kuvattuja yksityiskohtia, jotka näyttävät turhilta romaanin kokonaismerkityksen kannalta. Silti ne eivät ole funktiottomia vaan niiden tehtävänä on vakuuttaa: "me olemme todellisuus" (mt., 148). Tällöin ne alkavat merkitä lukijalle, että hän on tekemisissä itse todellisuuden kanssa. Yksi "todellisuusvaikutelmaa" (mt.) luova keino onkin 'turhien' yksityiskohtien "pintatarkka" kuvailu (Ellis 1982, 6). Realismi tässä(kin) mielessä on hyvin tyypillinen myös uutisten merkityksellistämistavalle.

Uutisgenren sääntöjen mukaan uutiskieli "on pyrittävä palauttamaan mahdollisimman yksinkertaisiin havaintolauseisiin" (Rentola 1983, 43). Näin esimerkkiuutisesakin. Mm. otsikon yleistys "Pienet palokunnat vaikeuksiin" palautetaan tekstissä hyvin havainnolliselle tasolle — esim. abstraktio "vaikeudet" tehdään havainnolliseksi jo mainitulla jännitteellä 60 sekunnin ja viiden minuutin välillä. Yksi uutisille tyypillinen pintatarkkuuden osoittamistapa on numeroiden ja lukumäärien käyttö (ks. van Dijk 1988, 87-93). Myös esimerkkiuutinen hyödyntää tätä keinoa: mainittujen aikamäärien lisäksi siitä löytyy mm. numeroin ilmaistuja henkilö- ja rahamääriä. Olipa tämä yksityiskohtaisuus uutisen 'sanoman' kannalta tarpeellista tai ei, numerot vakuuttavat joka tapauksessa kuin yhdestä suusta: tämä on totta, "me olemme todellisuus".

Realistisessa merkityksellistämisessä voidaan erottaa kolmanneksi vielä kerronnallistamiseen liittyvä puolensa. Tämä puoli tulee esiin kuitenkin vasta tarkasteltaessa kerronnallistamista yhtenä sisäänkoodausoperaatioista.

Sisällölliseltä kannalta uutisten merkityksellistämistavan ytimenä on *arkijärki* (common sense). Se viittaa "vallitseviin tulkintakaavoihin", joista uutisten luoma "todellisuuden" harhakuva, todenmukaisuus" osaltaan riippuu (Hall 1972, 14). "Yleisimmin ja yksimielisimmin hyväksytyistä viisauksista" koostuvana arkijärki mahdollistaa maailman hahmottamisen "yksinkertaisin mutta mielekkäin termein" (Hall 1977, 325). Se luo todellisuusvaikutelmaa välineenä, "jossa sen omat perusotaksumat ja -asettamukset jäävät piiloon sen ilmiselvästi todellisuutta heijastavan luonteen tähden" (mt., 325-6). Esim. brittivistinten tapa merkityksellistää etnisten väestöryhmien kahnaukset avoimemmin tai piiloisemmin rasistisesta näkökulmasta loi todellisuusvaikutelmaa lyödessään yksiin valkoisten arkiajatteluun syväänjuurtuneiden stereotyyppien kanssa (Hall 1992, 265-95).

Tuchmanista (1972, 674) toimittajat nojautuvat useinkin arkijärkeen arvioidessaan, "voidaanko tietty informaatiopala hyväksyä 'tosiksi'". Arkijärkisen 'tosion' ei monasti katsota vaativan edes dokumentointia kun taas tosioina ei hevin paineta ainesta, joka on "ristiriidassa arkijärjen kanssa" (mt., 674-5). Nojautuminen arkijärkeen tekee uutisista Hartleyn (1982, 106) mukaan ideologisesti läpitukevampia kuin mitä ne olisivat hallituksen, talouselämän tms. propagandana: näet propaganda "on kiistanalaista kun taas 'luonto' — kuten arkijärki opettaa — ei ole". Osaltaan juuri arkijärjen 'luontoa' noudattavana uutistyö peittää ja "naturalisoi oman käytäntönsä" (Brunsdon & Morley 1978, 9), jolloin uutiset näyttävät heijastavan maailmaa sinänsä ja sellaiseinaan.

Myös esimerkkiuutinen noudattaa arkijärjen 'luontoa'; siinä kerrottu jäsenyytensä arkijärjelle täysin käsitettäväksi ongelmaksi. Ei ole hetkenkään vaikeutta yhtyä siihen, että nopeus on palokuntatoiminnan a ja o (olemmehan kaikki nähneet ulvoen kiitäviä paloautoja) ja että on vakava asia, jos palopaikalle lähtö viivästyy. Ongelmalla on myös arkijärjelle helposti käsitettävä syynsä, savusukellusohjeet, joiden laadinta palomiesten työturvallisuuden parantamiseksi on sekin mitä ymmärrettävintä. Ja toki ongelma on pyrittävä ratkaisemaan — siihenhän itsekin arkielämän ongelmia kohdatessamme pyrimme. Emmekä varmaan epäile, etteikö jokin palopäällikön esittämistä toimepiteistä tepsisi. Kun uutinen ymmärretään näin, sen kertomaa tullaan tuskin pitäneeksi kiistanalaisena saati jotenkin propagandistisena: onhan ongelma syineen ja ratkaisuvaihtoehtoineen itse todellisuutta. Silti uutisen voidaan väittää olevan silkoisen pintansa alla piiloista propagandaa tai indoktrinaatiota (ks. Hemánus 1973): palokunta, jolla on oma lehmä ojassa, pääsee uutisessa omaksuman näkökulman ansiosta 'propagoimaan' siinä omaa asiaansa.

Sisäänkoodausoperaatiot

Ammatillisilla sisäänkoodausoperaatioilla on oma tärkeä roolinsa uutisten todellisuusvaikutelman tuottamisessa. Fiske (1987, 283) jakaa operaatiot paradigmaattiseksi "valinnaksi ja luokitteluksi" sekä syntagmaattiseksi "yhdistelyksi ja kerronnallistamiseksi". Myös Mastermanin (1989, 92-3) useampikohtainen luettelo jäsenyytensä näiden ääripäiden väliin. Tämä 'jako kahteen' on havainnollinen joskin pulmallinen sikäli, että käytännössä paradigmaattinen ja syntagmaattinen puoli kietoutuvat toisiinsa: esim. aineiston valinnassa toimittaja suunnistaa uutisissa tyypillisen kerrontarakenteen pohjalta ja taas jutun käytännön kerronnallistamiseen sisältyy omia rakenne- ja esitystapavalintoja. Tästä huolimatta tarkastelen valintaa ja kerronnallistamista ikään kuin erillisinä operaatioina.

Masterman (mt., 91) puhuu operaatioista merkityksen tuottamisen retorisisena tekniikkoina, jotka toimituskäytännössä "pilotetaan aktiivisesti yleisöltä" (ks. myös Robinson 1984, 209). Nimenomaan paradigmaattiset valinnat ovat operaatioita, joista valmis uutisjuttu ei kerro mitään; siinähän on jäljellä vain valintojen tulos. Valintatyön vetäytyminen näkyvistä onkin hyvin tehokas todellisuusvaikutelman tuottaja: sen ansiosita uutinen on edessämme ikään kuin vaihtoehdottomana, ainoana mahdollisena ja siten maailmaa sellaisenaan heijastavana, vaikka se tosiasiasa merkityksellistää sitä valintojen tuottamasta näkökulmasta, joka on vain yksi monista mahdollisista (ks. Mumby & Spitzak 1991). Tosin myös valintojen tuloksena uutisiin jäävä toimii omalla huomaamattomalla tavallaan sen 'geneerisen sopimuksen' vahvistajana, että uutinen on maailmaa objektiivisesti heijastavaa faktaa.

Uutistyössä tehdään valintoja aiheen, lähteiden ja esitettävän aineksen valinnasta aina aineksen järjestely- ja esitystapavalintoihin saakka. Monistakin uutisiin on tapana valita niiden uskottavuutta korostavaa ainesta — mm. lähteiksi tahoja, joilla on auktoriteettia: valtaapitäviä, viranomaisia, asiantuntijoita jne. (ks. esim. Knight 1982, Bird 1990, Reese 1990 ym.). Auktoriteettilähteet tukevat uutisten uskottavuutta ja todellisuusvaikutelmaa; toisaalta lähteiden esiintyminen uutisissa pitää niiden auktoriteettiasemaa yllä.

Esimerkkiuutisessa on kaksi henkilölähdettä, paloiesimies Jouni Salminen ja palopäällikkö Mauri Honkala Kangasalan palokunnasta. Uutisissa tyypilliseen tapaan kummatkin esiintyvät ikään kuin itseoikeutettuina, vaihtoehtottomina, ainoina mahdollisina. Mikään uutisessa ei vihjaa siihen, että he olisivat siinä sellaisen valinnan tuloksena, jossa koko joukko muita mahdollisia lähdetahoja on jätetty syrjään. Valitut lähteet merkityksellistävät uutisessa olevaa omasta näkökulmastaan, joka on yksi mahdollinen, mutta lähteiden esiintyminen vaihtoehtottomina saa tämän 'yksinäkökulmaisen' merkityksenannon näyttämään kuin koko todellisuudelta sinänsä ja sellaisenaan, jota uutinen vain heijastaa.

On toki huomattava, etteivät lähteet ole keitä tahansa vaan asiantuntijoita alalaan. Pantakoon merkille, että syntyneitä ongelmia saa merkityksellistää 'arvossa alempi' paloiesimies. Näin ongelma tuodaan esiin 'ruohonjuuritasolla', jolla sen kanssa joudutaan käytännön työssä tekemisiin. Ongelman ratkaisuvaihtoehdot saa puolestaan lausua julki 'arvossa ylempi' palopäällikkö, jonka yhtenä tehtävänä lienee edustaa johtamansa laitoksen tarpeita niin Kangasalan kunnan päättäjien kuin muidenkin relevanttien tahojen suuntaan. Lähteet saavatkin puheenvuoron arkijärjen mukaisten kompetenssialueittensa piirissä, mikä kuvastaa jälleen arkijärjen keskeisyyttä uutisten merkityksellistämistavassa.

Vaikka valintatyö katoaa uutisessa näkyvistä, sitä voi pyrkiä tekemään näkyväksi — esim. lähteiden osalta kysymällä, ketkä ovat "joukosta poissa" eli keitä mahdollisia tahoja ei ole lähteiksi kelpuutettu. Pistää silmään, että vaikka näytöstä oli seuraamassa kunnan päättäjiä, ketään heistä ei ole haastateltu. On olemassa myös muita tahoja, jotka olisivat olleet aiheen kannalta käyviä lähteitä mutta jotka loistavat uutisessa poissaolollaan. Toisaalta vaikka uutisessa esiintyisi palolaitoksen edustajien lisäksi päättäjiä ja muita lähteitä, nämäkin esiintyisivät siinä vaihtoehtottomina eli tavalla, joka ei vihjaise rahdun vertaa lähteitä kelpuutettaessa tehtyyn valintatyöhön.

Monetkin katsovat, että uutisten kerronnallistaminen noudattaa nk. Screen-teorian klassiselle realistiselle tekstille tyypillisenä pitämää tapaa (josta ks. MacCabe 1974 ja 1979 sekä Belsey 1980). Kyse on tekstin diskurssien järjestämisestä hierarkiaan, jossa ylimmäksi asettuva kertova diskurssi (KD) saa oikeuden merkityksellistää tekstin muita diskursseja ja tehdä ne ymmärrettäviksi. Mm. Brunsdonista ja Morleystä (1978, 61) uutis- ja ajankohtaisohjelmissa ankureiden ja toimittajien puhe on KD:ia, so. "ohjelman metakieltä, joka kommentoi muita diskursseja ja asettaa ne merkitysvyöhierarkiaan". Tämän se tekee "kyseenalaistamattomasta näkökulmasta" (Masterman 1898, 143) mm. siksi, ettei ohjelmassa ole enää sitä ylempänä olevaa, sitä kommentoivaa ja merkityksellistävää esitystä.

KD:n yhtenä olennaisena piirteenä pidetään sitä, ettei se esittäydy itse diskurssiksi vaan toimii huomaamattomasti antaen "todellisuuden vain ilmetä" (MacCabe 1974, 9). Tällaisena se edustaa Benvenisten (1971, 208) *histoireksi* nimeämää kerrontaa, jossa "ei ole enää edes kertojaa", eli jossa "tapahtumat näyttävät kertovan itse itsestään" (ks. Selucky 1984 sekä Hietala 1991 ja 1992). Fiske (1987, 290) puhuu KD:sta barthesilaisittain nimeämättä jätettynä (exnominated) — "nimeämättä jätetty metadiskurssi lausuu julki lopullisen 'totuuden', johon nähden alistettujen diskurssien puolueellisuus hyppää suorastaan silmille". Nimeämättömänä ja kertojattomana "'totuuden' objektiivisena diskurssina" (mt., 288) KD asettuu osaltaan vahvistamaan aiemmin mainittua 'geneeristä sopimusta' uutisten tekijöiden ja lukijoiden välillä.

Tosin mm. Knightin (1989, 112) mukaan tilanne on muuttumassa:

objektiivisuuden tavanomainen tae — tekijän/kertojan pysyttäminen anonyyminä, jotta erityinen näkökulma saataisiin esitettyä yleisenä ja kaikille yhteisenä — on syrjäytynyt yhä pitemmälle, varsinkin tabloid-uutisissa, joissa toimittajan tai kolumnistin läsnäolo useinkin korostetaan 'uskottavuuden' ja samastumisen lisäämiseksi".

Tämän myötä myös todellisuusvaikutelman luominen on Knightin mukaan alkanut saada uusia muotoja. TV:n tabloid-uutisten osalta hän puhuu yhtenä muotona mm. 'toimintavaikutelmasta', jota "rakennetaan etenkin säätelämällä kerronnallisesti ja diskursiivisesti vauhtia ja liikettä" (mt., 120) — mm. nopeuttamalla leikkausrytmiiä (tästä ks. Hallin 1992). Toisaalta vaikka kehitys olisikin viemässä tähän suuntaan, klassiseen realismiin pohjautuvalla kerrontamallilla on silti merkitystä pohdittaessa yhä edelleen elinvoimaisen perinteisen uutismuodon luomaa todellisuusvaikutelmaa.

Jotta esitetyn pätevyyttä voitaisiin tarkastella suhteessa esimerkkuutiseen, siinä on ensin KD kyettävä erottamaan muista diskursseista, mikä ei lehtiutisissa aina ole helppoa (ks. K. Pietilä & Sondermann 1987 sekä V. Pietilä 1991a ja 1991b). Esimerkkimme ei kuitenkaan aiheuta ylipääsemättömiä vaikeuksia. Siinä on selvästi kahden nimetyn henkilön — paloiesimies Salmisen ja palopäälikkö Honkalan — puhetta suorana ja epäsuorana esityksenä (suoraa ovat oikealla palstalla olevat repliikkiviivoin merkityt jaksot ja epäsuoraa vasemman palstan kappaleesta "Paloiesimies Jouni Salminen..." alkava ja oikealle palstalle jatkuva kahden kappaleen jakso). Luen vielä 3. kappaleen 1. virkkeen "Savusukellusohjeet määräävät..." ohjeiden puheen epäsuoraksi esitykseksi. Muu onkin KD:ia — sitä, jonka edellisen mukaan ei pitäisi tunkea diskursseihin esiin.

Verrattaessa KD:ia lähteiden puheeseen havaitaan, että missä jälkimmäinen tulee nimetyksi lähteiden suusta, siinä KD ei tule nimetyksi keneltäkään. Mikään siinä ei kerro, kuka tai mikä nimenomainen taho sen takana on. Siten lähteiden puheen ollessa nimettyjen puhujien puhetta KD on anonyymin puhujan puhetta tai puhujatonta puhetta. Lähteiden puhe on välittävää toimintaa eli vastaanottajan suhde puhuttuihin asioihin jää lähteiden välittämäksi. Koska KD on jätetty nimeämättä, siinä välittävä puhetoiminta jää pimentoon, jolloin vastaanottajan suhde siinä puhuttuihin asioihin käy näennäisen välittömäksi — asiat vain 'ilmenevät' hänelle välittymättä puhujatahon kautta. Tässä mielessä esimerkin KD väistyy klassiselle realismille tyypilliseksi nähdyin 'virkaveljensä' tavoin syrjään ja antaa todellisuuden vain ilmetä.

Autentisaatio

Otan lopuksi tarkemman tarkastelun kohteeksi yhden kerronnallistamiseen liittyvän sisäenkoodausoperaation, joka tuottaa omalla huomaamattomalla tavallaan todellisuusvaikutelmaa. Kyse on autentisaatiosta. Lähtekäämme sen tarkasteluun siitä edellä mainitusta seikasta, että uutisjuttu koostuu yleensä kahden tason ja tahon aineksesta: KD:sta ja todellisuudesta suodatetusta aineksesta. Autentisaatio liittyy siihen, kuinka nämä ainesosat on nivelletty tai "orkestroitu" jutussa kerronnallisesti yhteen (Hartley 1982, 110, 114-5).

Esimerkiksi tyypillinen tv-uutisjuttu rakentuu yleensä kolmesta jaksosta (ks. Connell 1980, Dahlgren 1988, Campbell & Reeves 1989 ym.). Se avataan studio-osuudel-

la, jossa ankkurin KD kehystää ja kohdentaa jutun asiat. Tätä seuraa 'paikan päällä' -jakso, joka saattaa rakentua toimittajan 'paikan päällä' -selostuksesta, ankkurin tai toimittajan päälleselostamasta (voice over) 'paikan päällä' -kuva-aineksesta, jonkun henkilön 'paikan päällä' -haastattelusta yms. Kolmantena tulee jälleen studio-osuus, jossa ankkurin KD lopettaa tai 'sulkee' jutun.

Mm. Connell (1980, 145) korostaa 'paikan päällä' -muotojen merkitystä todellisuus- tai läpinäkyvyysvaikutelmassa:

"Voimakas 'paikan päällä' -muotojen painottaminen (..) peittää sen, että esitetty asia on suurelta osin toimittajien itsensä kehystämä ja kohdentama. Kehystys- ja kohdennustyö tuottaa (..) yleisölle tietyn orientaation tai 'näkökulman'. Se kuitenkin rakennetaan 'paikan päällä' kuvattujen tapahtumien ja lausuntojen — so. 'ulkomaailman tositahtumien' — varaan. 'Paikan päällä' -muotojen käyttö tukee 'todellisuuden läpinäkyvyysvaikutelmaa', mikä saa rakennetun näkökulman näyttämään 'luonnolliselta', ainoalta mahdolliselta."

'Paikan päällä' -muodot ovatkin "avainkeinoja tv:n 'läpinäkyvyysvaikutelman' toteuttamisessa" (mt., 147). Tämä on kuitenkin vasta asian yksi puoli (ja palautuu itse asiassa merkityksellistämistavan realismisuuteen). Tässä tärkeämpi on KD:n ja 'paikan päällä' -muotojen vuorovaikutus uutisjutussa. Connell (mt.) viittaa tähän sanoessaan, että KD ja 'paikan päällä' -muodot "tarvitsevat toisiaan: ne toimivat yhdessä taataksseen toistensa totuuden ja asettaakseen edellisen auktoriteetti- tai ylivalta-asemaan". Yhteispelin onnistuessa KD:n ja todellisuudesta suodatetun aineksen välille syntyy "perspektiivien vastaavuus" (mt., 148).

Yhteispelissä kehystävä, kohdentava, päälleselostava ja 'sulkeva' KD *merkityksellistää* 'paikan päältä' noukuttua ainesta, joka vuorostaan *autentisoi* ja auktorisoi KD:ia toimien sen totuuden takeena:

"Totuus' sijaitsee vain studiossa. Silti tuo 'totuus' riippuu autenttisuutensa puolesta silminnäkiöistä ja 'paikan päällä' -filmistä eli niistä 'raakatodellisuuden' osasista, joiden merkitykset tosiasiaa luodaan studiodiskurssissa mutta joiden autenttisoiva funktio antaa po. diskurseille mahdollisuuden peittää tuottava luonteensa ja sijoittaa näin merkitykset tapahtumiin itseensä." (Fiske 1987, 288-9)

KD saa ylivalta-aseman eräänlaisen 'nurinkääntymisen' ansiosta. Käytännössään asia merkityksellistetään sen pohjalta, mitä "raakatodellisuuden osaset" siitä kertovat. Kuitenkin uutisille tyypillinen esitysjärjestys kääntää tämän järjestyksen nurin, jolloin alkaa näyttää siltä kuin "raakatodellisuuden osaset" seuraisivat merkityksellistävää KD:ia sitä jälkikäteen autenttisoiden. Dahlgren (1988, 59) huomauttaakin, että uutisille aihetta antavat todellisuuden toimijat

"saattavat ohjelman kerrontalogiikassa usein näyttää kuin olisivat toimittajan tiedon jatkeita. (..) Esim. ankkuri ja sitten toimittaja kertovat uutisjutussa, että tietty poliitikko on ilmoittanut pyrkivänsä uudistamaan verolainsäädäntöä. Sen jälkeen kuulemme ja näemme poliitikon sanovan tämän filminpätkässä, jolloin hän pelkästään kuvittaa toimittajan sanomaa."

Vaikka yhtäältä onkin niin, että toimittajat antavat "tunnettujen lähteiden sanella uutiset" (Reese 1990, 395), on toisaalta niin, että järeimmänkin luokan isokenkäistä saatetaan käyttää uutisessa yksinkertaisesti vain "kuvittamaan jutun teemaa tai teemoja"

(Gruneau & Hackett 1990, 290). Kuvatun nurinkääntymisen ansiosta KD saa oikeutettua "oman tietoasemansa yliverlaisena"; se "kaappaa merkityksen hallinnan", jolloin siitä tulee uutisessa esiintyvien tahojen "panoksia arvioivaa metakieltä" (Robinson & Charron 1989, 157). Johtopäätös esitetystä on, etteivät 'paikan päällä' -muodot luo todellisuusvaikutelmaa vain itsensä osalta vaan toimivat hallitsevan KD:n merkityksenantoa autentisoidessaan sinä pohjana, jolle uutisjutun koko todellisuusvaikutelma osaltaan rakentuu.

Asiassa piilee silti pari pulmaa. Mm. Fiske (1987, 288) väittää, että nimeämätön KD on "'totuuden' objektiivista diskurssia", johon verraten 'paikan päällä' -ainesta edustavat ulkopuolisten puheet jäävät nimettyinä objektiivisuudeltaan kyseenalaisemmiksi. Herää kysymys, voiko ulkopuolinen puhe 'epäobjektiivisena' autentisoida KD:ia — tai yleisemmin: miksi KD jo itsessään 'totuuden' äänenä tarvitsisi tuekseen autentisaatiota. Tämä johtaa ajatukseen, että on asioita, jotka pelkästään KD:ssa esitettyinä jäisivät kyseenalaisiksi eli joiden 'totuus' vaatii ulkopuolisen puheen takausta. Palaan tähän tuonnempana.

Toinen pulma. Mm. Tuchman (1972 ja 1978, 83-97) korostaa, että laittamalla jonkin tiedoksi saamansa asian tiedoksiantajan suuhun toimittaja voi kiertää vastuun asian paikkansapitävyydestä. Jos nyt esim. jokin suora lainaus lehti uutisessa toimii vastuun kiertämisen keinona, voiko sen ymmärtää toimivan samanaikaisesti jotain KD:ssa sanottua autentisoivana 'paikan päällä' -aineeksena? Ehkä tässä ei kuitenkaan ole mitään kummallista. Ts. tässä ehkä tulee vain näkyviin, että uutinen on tekstinä moniselitteinen, sellainen, jonka eri osat saattavat toimittaa samanaikaisesti erilaisia, jopa ristiriitaisia funktioita.

Esimerkkiutinen noudattaa pitkälle edellä kuvattua tv-uutisjutun rakennetta. Se avataan asiaa kehystävällä, kohdentavalla ja siihen näkökulman asettavalla KD:lla (vrt. ankkurin avausjuonto tv-uutisjutussa). Näin KD "kaappaa merkityksen hallinnan". Ulkomaailmaa edustavat äänet pääsevät ensi kertaa esiin 3. kappaleen 1. virkkeessä mutta painokkaammin vasta 5. kappaleesta eteenpäin, siis vähän ennen uutisen puoliväliä (eli vasta tällöin siirrytään tv-uutisjutun 'paikan päällä' -osuutta vastaavaan jaksoon). Uutisen loppu rakentuu KD:n ja ulkopuolisen puheen vuorottelun varaan. Tässä tapauksessa KD ei sulje juttua mutta näin ei käy kaikissa tv-uutisjutuissakaan.

Esitys rakenne antaa KD:lle ylivalta-aseman. Vaikka savusukellusohjeiden määräykset sekä Salmisen ja Honkalan haastattelulausunnot tosiasiaa edeltävät KD:ia ja toimivat sen laadintapohjana, esitys rakenteen ansiosta näyttää siltä kuin KD olisi tiennyt jo kaiken etukäteen ja kuin ohjeet määräyksineen sekä Salminen ja Honkala lausuntoineen marssisivat esiin vasta jälkikäteen takaamaan KD:ssa esitetyn totiseksi todeksi. Tämä "perspektiivien vastaavuus" luo voimakasta todellisuusvaikutelmaa.

Selvitelläkseen ulkopuolisen aineksen autentisoivaa toimintaa tarkemmin jaoin uutisen aluksi temaattisesti. Sen pääteema on selvästikin otsikon 'kärjeksi' nostama "vaikeudet" -teema, joka jakautuu kahteen alateemaan: palopaikalle lähdön viivästymisteemaan ja alimiehityksellä lähdöstä koituvien seurausten teemaan. Tämän lisäksi uutisessa on kaksi sivuteemaa: vaikeudet aiheuttaneiden savusukellusohjeiden teema ja vaikeuksien ratkaisuvaihtoehtojen teema. Katsoin teema teemalta, mitä niihin lukeutuvaa KD:n osaa mikin todellisuudesta noukittu aines — kuva ja lähteiden puhe — autentisoi joko suoraan tai epäsuorasti.

Kuva antaa autenttisuuden hohdetta kaikelle uutisessa esitetylle, erityisesti palopaikalle lähdön viivästyemiseen lukeutuvalla, mutta suoranaisesti se autenttisi tiedonhankintatilanteena toiminutta näytöstä. Kuvan ansiosta olemme kuin 'paikan päällä' näytöstä seuraamassa — tai vähintäänkin se vakuuttelee meille, että anonyymi silmä on ollut näkemässä ja korva kuulemassa kaiken sen, mitä uutisesta saamme lukea. Kuva luo siis hyvin vahvaa autenttisuusvaikutelmaa.

Kielellisen esityksen osalta pääteeman ja sen alateemojen KD tulee tukevasti autenttisoiduksi Salmisen puheen epäsuoran (kappaleet 5 ja 6) ja suoran (kappale 8) esityksen voimin. Vain palopaikalle lähdön viivästyemisen alateemaan lukeutuva, Kangasalan palokunnan normaalista vikkelyydestä kertova KD-virke (ingressin 1. virke) jää vaille ulkopuolisen puheen suoraa tukea. Silti voidaan sanoa, että pääteeman osalta KD:ssa sanotun ja ulkopuolisen puheen kertoman "perspektiivien vastaavuus" on liki täydellinen.

Sivuteemojen osalta asia on hieman toisin. Savusukellusohjeiden sivuteeman KD:sta vain alarivi tulee autenttisoiduksi savusukellusohjeiden puheen epäsuoralla esityksellä (3. kappaleen 1. virke). Muu — ohjeiden voimaantumaa ja niiden laatimismotiiveja koskeva — KD jää vaille ulkopuolisten äänten tukea. Syynä voi olla, että kyseessä on tavallaan 'vanha', jo päätetty ja siksi tiedossa olevaksi ajateltu asia, joka on tällaisena fakta eikä enää autenttisaation tarpeessa. Ratkaisuvaihtoehtojen sivuteemassa Honkalan puheen suora (kappaleet 10 ja 13) ja epäsuora (kappale 14) esitys ei suoraan autenttisi sen KD:ia (kappaleet 9, 11 ja 12) vaan suhde on epäsuora, kuvittava.

Havaintojeni mukaan todellisuusvaikutelman tuottaminen KD:n ja ulkopuolisen aineksen "perspektiivien vastaavuuden" avulla vaihtelee lehtiutisissa aiheesta riippuen. Se on harvinaista esim. rutiininomaisissa rikos- ja onnettomuusutisissa, hallinnon rutiininomaisista päätöksistä ja toimista tai yritysten toiminnasta kertovissa pikku-uutisissa yms. Ylipäätään milloin kerrotut asiat voidaan mieltää mielessä tai toisessa tosioksi, KD näyttää voivan toimia "'totuuden' objektiivisena diskurssina" tarvitsematta tässä mitään ulkopuolista tukea.

Aina asioiden tosioluonne ei kuitenkaan ole selvä. Näin on, kun asiaan kietoutuu arvosidonnaisia näkökulmia, kun kyse on jonkin instanssin hankkeista tai aiemmasta rutiinista poikkeavista toimista, kun kyseessä ovat asioita koskevat mielipiteet, ehdotukset tai vaatimukset jne. Tällaisista kerrottaessa pelkkä KD ei yleensä riitä "'totuuden' objektiiviseksi diskurssiksi" vaan sitä, mitä siinä asioista sanotaan, on useinkin välttämätöntä tukea sanottua "perspektiivisesti vastaavalla" ulkopuolisella aineksella. Siten asioiden luonne näyttää — ainakin lehtiutisgenressä — määräävän sitä, milloin niistä voidaan kertoa tukeutumatta nimettyihin ulkopuolisiin tahoihin ja milloin niitä kertominen taas edellyttää tätä.

Lopuksi

Olen esitellyt uutistutkijoiden esittämiä näkökohtia joistakin niistä keinoista, joita käyttäen uutisesta voi tulla "uskottavaksi tehty teksti" (Kunelius 1992). Kuten korostin, nämä keinot eivät ole erityisiä vain uutisgenrelle — päinvastoin samoja keinoja viljellään vaihtelevasti monissa muissakin tekstikäytännöissä, varsinkin niissä, joissa tuotetaan todellisuuden tai 'todenkaltaisuuteen' viittaavia esityksiä. Toisaalta nuo keinot ovat olennainen osa uutisgenreä. Ilman niiden käyttöä uutinen ei olisi se teksti, joksi sen

nykyisin tunnistamme ja jollaisena sitä luemme. Ts. ellei niitä käytettäisi, rikottaisiin lukijoiden geneerisiä odotuksia vastaan eli rikottaisiin se 'geneerinen sopimus', että uutisen kertoma on todellisuutta objektiivisesti heijastavaa faktaa.

Viime kädessä sopimuksen rikkomisen määrittäisi tietysti yleisön reaktio. Yleisöhän on sikäli ratkaiseva osapuoli journalistista genreä koskevassa sopimuksessa, että viestinten menestys yleisömarkkinoilla asettaa journalistisen käytännön luonteelle ja kehitykselle viimekätiset puitteensa ja rajansa. Yleisön uutisiin kohdistuvan odotushorisontin huomioiminen tekee selväksi, että edellä merkityksellistämistapaan ja sisäänkoodausoperaatioihin kuuluvina tarkastellut keinot ovat samalla yleisön taholta uutiskäytännölle asettuvia rajoja. Esim. arkijärki on paitsi osa merkityksellistämistapaa samalla myös sen raja, sillä — kuten aikoinaan totesin (V. Pietilä 1982, 56) —

"journalistiset uudistukset, jotka ylittävät arkiajattelun asettamat rajat, eivät saane hevin vastakaikua. Miksi eivät? Juuri siksi, että ne ylittävät nuo rajat. Siksi niiden koetaan loukkaavan arkijärjen kielioppia tai sitä, mitä sen perusteella on totuttu odottamaan."

Tosin voidaan tietysti aina kysyä, kuinka joustava tai venyvä yleisön uutisiin kohdistuva odotushorisontti lopultakin on eli millaisia — nykyisestä uutismuodosta ehkä paljonkin poikkeavia — tekstejä 'geneerisen uutissopimuksen' piiriin oikeastaa. Nahtuisi. Vähintäänkin tuo 'sopimus' on jatkuvasti muuttuva ilmiö, mitä osoittavat vaikkapa edellä mainitut Knightin tabloid-uutisesta esittämät näkökohdat. Oman empiirisen tutkimuksensa arvoinen olisikin kysymys, onko uutisen välttämättä esittäydettävä nykyiseen tapaan 'ikkunaksi maailmaan' ja siten onko alussa mainitsemani ristiriita objektiivisuusvaatimuksen ja sen käytännön tyydyttämismahdollisuuksien välillä jotain, joka uutisgenressä on ratkaistava jatkuvasti aina uudestaan.

Kirjallisuus

- BARTHES, R. The Reality Effect. Teoksessa: BARTHES, R. *The Rustle of Language*, 141-148. Oxford, Basil Blackwell 1986.
- BELSEY, C. *Critical Practice*. London, Methuen 1980.
- BENVENISTE, E. *Problems in General Linguistics*. Miami Linguistics Series no. 8. Coral Gables, Miami University Press 1971.
- BIRD, S.E. *Storytelling on the Far Side: Journalism and the Weekly Tabloid*. *Critical Studies in Mass Communication* 7(1990):4, 377-389.
- BRUNSDON, C. & MORLEY, D. *Everyday Television: 'Nationwide'*. London, British Film Institute 1978.
- CAMPBELL, R. & REEVES, J.L. *TV News Narration and Common Sense: Updating the Soviet Threat*. *Journal of Film and Video* 41(1989):2, 58-74.
- CONNELL, I. *Television News and the Social Contract*. Teoksessa: HALL, S. et al. (eds.). *Culture, Media, Language*, 139-156. London, Hutchinson 1980.
- DAHLGREN, P. *Berättande och betydelse i TV-nyheter*. Teoksessa: CARLSSON, U. (red.). *Forskning om journalistik*, 53-63. *Nordicom-Nytt* 4/1988.
- ELLIS, J. *Visible Fictions*. London, Routledge & Kegan Paul 1982.
- FISKE, J. *Television Culture*. London/New York, Methuen 1987.
- FISKE, J. & HARTLEY, J. *Reading Television*. London/New York, Methuen 1978.
- GRUNEAU, R. & HACKETT, R.J. *The Production of TV News*. Teoksessa: DOWNING, J. et al. (eds.). *Questioning the Media: A Critical Introduction*, 281-295. Newbury Park, Sage 1990.
- HALL, S. *External Influences on Broadcasting*. *Stencilled Papers* no. 4. Birmingham, CCCS 1972.
- HALL, S. *Culture, the Media and the 'Ideological Effect'*. Teoksessa: CURRAN, J. et al. (eds.). *Mass Communication and Society*, 315-348. London, Edward Arnold 1977.

- HALL, S. *Kulttuurin ja politiikan murroksia*. Tampere, Vastapaino 1992.
- HALLIN, D. *Sound Bite News: Television Coverage of Elections 1968-1988*. *Journal of Communication* 42(1992):2, 5-24.
- HARTLEY, J. *Understanding News*. London/New York, Methuen 1982.
- HEMÄNUS, P. *Joukkotiedotus piilovaikuttajana*. Helsinki Otava 1973.
- HIETALA, V. *TV-uutiset viihteenä ja populaarikulttuurina*. *Tiedotustutkimus* 14(1991):1, 5-12.
- HIETALA, V. *Audiovisuaalinen tarinatuokio — tv-uutisten narratologiaa*. *Tiedotustutkimus* 15(1992):3, 37-46.
- KNIGHT, G. *News and Ideology*. *Canadian Journal of Communication* 8(1982):4, 15-41.
- KNIGHT, G. *The Reality Effects of Tabloid Television News*. Teoksessa: RABOY, M. & BRUCK, P.A. (eds.). *Communication for and against Democracy*, 111-129. Montreal/New York, Black Rose Books 1989.
- KUNELIUS, R. *Uokottavaksi tehty teksti: uutinen historiassa ja yhteiskunnassa*. *Tiedotusopin lisen-siaatintutkimus*, Tampereen yliopisto 1992.
- MacCABE, C. *Realism and the Cinema: Notions on Some Brechtian Theses*. *Screen* 15(1974):2, 7-27.
- MacCABE, C. *James Joyce and the Revolution of the Word*. London, Macmillan 1979.
- MASTERMAN, L. *Medioita oppimassa*. Helsinki, KSL 1989.
- MUMBY, D.K. & SPITZAK, C. *Ideology & Television News: A Metaphoric Analysis of Political Stories*. Teoksessa: VANDE BERG, L.R. & WENNER, L.A. (eds.). *Television Criticism: Approaches and Applications*, 313-330. New York/London, Longman 1991.
- PIETILÄ, K. & SONDERMANN, K. *Luonnoksia joukkoviestinnän sosiologisen tutkimuksen me-todeiksi*. Tampereen yliopiston Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitoksen julkaisusarja B:50/1987.
- PIETILÄ, V. *On Journalism and Its Research*. Raportissa: *Social Role of Mass Communication, Re-port of the Second Finnish-Soviet Seminar*, 51-60. Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksen julkaisuja B:8/1982.
- PIETILÄ, V. *Onko narratologia vihreämpää aidan journalistiselta puolelta? Kirjallisuudentutkijain Seu-ran Vuosikirja* 45, 175-191. Helsinki, SKS 1991a.
- PIETILÄ, V. *Sanoista tekoihin: 'vieraan puheen' vastaanotosta lehti uutisessa*. *Tiedotustutkimus* 14(1991):4, 5-18 (b).
- REESE, S.D. *The News Paradigm and the Ideology of Objectivity*. *Critical Studies in Mass Communi-cation* 7(1990):4, 390-409.
- RENTOLA, I. *Normaalijournalismin säännöt*. Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksen julkaisuja A:47/1983.
- REUNANEN, E. *Merkitysympäristö ja uutisgenren säännöt*. Tampereen yliopiston tiedotusopin laitok-sen julkaisuja A:76/1991.
- RIDELL, S. *Journalismi ja genre*. Teoksessa: MALMBERG, T. & MEHTONEN, L. (toim.). *Kans-sakäymisiä: juhla kirja Veikko Pietilälle*, 129-152. Tampereen yliopiston Yhteiskuntatieteiden tut-kimuslaitoksen julkaisuja 3/1992.
- RIDELL, S. *Kommunikaation ihmeelliset seikkailut*. *Tiedotustutkimus* 16(1993):1, 9-21.
- ROBINSON, G.J. *Television News and the Claim to Facticity*. Teoksessa: ROWLAND, W.D.Jr. & WATKINS, B. (eds.). *Interpreting Television*, 199-221. Beverly Hills etc, Sage 1984.
- ROBINSON, G.J. & CHARRON, C-Y. *Television and the Public Sphere: the Case of Quebec Refer-endum*. Teoksessa: RABOY, M. & BRUCK, P.A. (eds.). *Communication for and against Democ-racy*, 147-162. Montreal/New York, Black Rose Books 1989.
- SCHWARTZ, D. *To Tell the Truth: Codes of Objectivity in Photojournalism*. *Communication* 13(1992):2, 95-109.
- SELUCKY, K. *News, Narrative and the Quebec Referendum*. Paper presented in the IAMCR Con-gress in Prague, 1984.
- TUCHMAN, G. *Objectivity as a Strategic Ritual*. *American Journal of Sociology* 77(1972):4, 660-679.
- TUCHMAN, G. *Making News*. New York, The Free Press 1978.
- Van DIJK, T.A. *News as Discourse*. Hillsdale, Lawrence Erlbaum 1988.
- WEAVER, P. *TV News and Newspaper News*. Teoksessa: ADLER, R.P. (ed.). *Understanding Televi-sion*, 277-293. New York, Praeger 1981.
- YOUNG, A. *Appeals to Valuelessness: Objectivity, Authenticity and the News Discourse*. *Textual Practice* 4(1990):1, 38-53.